

Szilvia/Kapros

A másság Csárdáskirálynője

Az elmúlt évtizedekben népiek és urbánusok addig vitakoztak a magyar nóta és a népdal értékeiről, míg mára már senki sem énekel *magyar dalt*. Sem értékeset, sem értéktelent. Mindkét táborhoz tartozóknak gratulálhatunk.

Kérdés, hogy lehet-e megalázás nélkül leminősíteni százezrek őszinte érzéseit, és ki nek van ehhez egyáltalán joga.

Kálmán Imre örökbecsű operettje, a Csárdáskirálynő százezreknek jelentett vigaszt és némi rebellis szellemet az ötvenes évek padlássöpréses, csasztuskás hurraoptimizmusában. Anyáink hallgatták a szoba-konyhás lakás néprádióján a fülbemászó dallamokat, feledve néhány órára a köznapi gondokat.

„Ne hidd, hogy a szerelemnek boldogság a vége. Ne hidd, hogy a szerelemért hűség jár cserébe. Hidd, hogy komisz a világ...” Vagy: „lesz még szőlő, lesz még lágy kenyér”. A Csárdáskirálynő lágy muzsikája, habkönnyű édes-bús története elandalította a mozgalmi dalokat és szónoklatokat harsogó rádió kényszerű hallgatóságát, és feledtette a késérüséget, kiszolgáltató megalázottságot. Ilyenkor az egyszerű lelkek – akik nem az avantgárdon nevelkedtek, nem voltak és nem lettek sem internacionalisták, sem „européerek” – kicsit megpihentek.

Nemrég a televízió második csatornája egyenes adásban közvetítette Kaposvárról Kálmán Imre remekét, Eörsi István átdolgozásában. Eörsi a zenét nem írta át, csak a librettót „porolta le”, brechtésítette. Munkája nyomán az Orfeum közönsége részeg csűrhe lett. Szilviáról kiderült, hogy azért szerződik amerikai koncertkörútra, mert „tele van a hócipője” már Magyarországgal (közbekiabálás: *fogy a magyar*). Edwin (Kulka János) holtrészegen éneklé a nagyáriát, el-elbicsakló hanggal, megroggyanó lábakkal, bezuhanva az asztal alá. Bóni grófról megtudjuk, hogy a rangját és vagyonát úgy szerezte, hogy ükapja Rákóczit, dédapja Kossuthot árulta el. Szilvia sem sanzonett, hanem szimpla prosti, akit gyengéd szálak sem fűznek Edwinhez. Viszont – az eredeti darabban nem is szereplő – Károly főherceg (majd IV. Károly magyar király) ágyasa lesz. A zárókép Horthy zászlóshajójának avatási ünnepélye, ahol az immár IV. Károly átpasszolja Szilviát Edwinnek, hogy az eredeti darab szerinti boldog vég bekövetkezessen. (*Vajon mit szól mindehhez Habsburg Ottó?*) Közben időnként k. u. k.-s tisztek vegzálják Kulka Jánost, hogy véletlenül nem sváb-e? Szinetár Miklós a Fővárosi Operettszínházban ugyan nem mutatná be az előadást, de mindenkinek ajánlja, hogy utazzon el Kaposvárra, megnézni ezt a csodát.

Rendben is volna mindez, hiszen a művészet nem utolsó sorban játék, és a szellem játékába ez is belefér. De tartok tőle, hogy Eörsi csak a mi anyukáink érzelmeivel, emlékével poénkodik, miközben az ő anyukájának lelkivilága már tabu. Ha a Hegedűs a háztetőn-t dolgozná át valaki, akkor tiltakozna az egész „művelt világ”, az biztos szentségtörés, a tomboló fasizmus lenne.

Nemrég egy házi vetítésen láttam Lugossy István filmjét (Az áldozat) Péché Gézáról, 1956 hősről, a pesti Pimpernellről, aki élete kockáztatásával mentette a sebesülteket, bármely oldalon estek is el. A huszoneves mérnök példát mutatott emberségből, tisztességből, bátorságból, magyarságból. Persze hogy felakasztották. Identitászavarokkal küszködő ifjúságunk fogódzót találhatna Péché Géza példájában, ha ismerhetné és érdeklődését egyáltalán felkeltené ez a példa. Ha ez az ifjúság elhiszi még, hogy voltak példamutató hősei, derék, sikeres ősei, akikre elismeréssel, bámulattal tekintett az egész civilizált világ. Ha érdeklődik még egyáltalán Magyarországra, és nem Amerikába vágyik.

Az országot bitorlók mindent megtettek az elmúlt néhány évtizedben azért, hogy a fiatalok ne érezzék magukénak ezt a nemzetet, országot (*magyar dalokat, hősokeket, követendő példákat már nem is ismernek*). Viszont legyenek internacionalisták, imádják a (nem létező) új típusú embert, a *szovjet übermensch*t.

Ma viszont Amerika, a Fogyasztás az Istenük. Hirdetik, hogy nincs harmadik út, vagy ha van, akkor az muca, populista demagógia, látens fasizmus. Tehát vagy a fogyasztói társadalom mindenhatósága, vagy a Balkán bűzhödő mocsara. Talán mégis meg kellene próbálni a *nemzeti sajátosságok szerinti demokratikus rend* alapuló szociális piacgazdaságot megteremteni. Ezt azonban csak öntudatos polgárok építhetik fel, akik tudják, hogy kik, mit érnek, honnan jöttek, hová mennek.

Az internacionalisták, „européerek” ezt az öntudatra ébredést *akadályozzák, hátráltatják* a mai magyar közéletben is változatlanul *túlsúlyos* szellemiségükkel. Hiszen nekik nagyon megfelel az amerikai út is. Az az út, ahol az őslakos indiánok jól megvannak a rezervátumokban. *Öntudatos magyar polgárság nélkül az amerikai indiánok sorsa vár az őshonos magyarokra is*.

A napokban tudtuk meg, hogy a *Tégy a gyűlölet ellen* alapítvány a múlt év decemberében az összes magyarországi általános iskola hetedik-nyolcadik osztályosai részére megküldte egy kiadványát, az úgynevezett tolerancia-tankönyvet (*vajon mennyi pénz lehet az alapítványnak, ha erre is telik?*), és újabb kiadványok küldését helyezték kilátásba. A „céget” ismervén tankönyvük a *mátság* tiszteletére okítja a serdülőket, akik jórésze már az „olyanság” szabályait sem ismeri. Ezzel kapcsolatban joggal felmerülhet a szülőknél, hogy *milyen jogszabályi előírás teszi lehetővé a hivatalos tankönyvön kívüli tankönyvek oktatását az iskolában*, és küldhet-e más szervezet is az iskolába tankönyveket, vagy ez csak a gyűlöletellen(esek) privilégiuma? Milyen tanóra keretében, kik ismertetik a tolerancia-tankönyvet a tanulókkal, számon kérik-e a tananyag elsajátítását, és meg lehet-e bukni belőle?

Vajon a Csárdáskirálynőt mikor tolerálják?